

LAKIALOITE 150/1999 vp

Laki erityispoisto-oikeuden väliaikaisesta toteuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki, joka mahdollistaa kasvukeskusten ulkopuolelle perustetun tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen käyttöomaisuuden hankintamenon väliaikaisen erityispoisto-oikeuden. Uuden tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen perustamisen yhteydessä hankitun käyttöomaisuuden lisäksi erityispoisto-oikeus koskee myös tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen merkittävän uudistamisen ja laajentamisen yhteydessä tehtyjä käyttöomaisuushankintoja. Erityispoisto-oikeuden suuruus on elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) mukainen poisto korotettuna 50 prosentilla ja se voidaan tehdä omaisuuden käyttöönottovuonna ja kolmena sitä seuraavana vuonna.

Lain alueellista soveltamisalaa on rajoitettu siten, että erityispoisto-oikeus investoinneista on verovelvollisella, joka perustaa asetuksella tarkemmin määritellylle kasvukeskusten — kuten pääkaupunkiseudun — ulkopuoliselle alueelle uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen, laajentaa siellä olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään taikka uudistaa niiden koneistoa, laitteita ja kalustoa.

Laissa on määritelty erityispoisto-oikeuteen oikeuttavat investoinnit, tuotantolaitos ja matkailuyritys sekä erityispoisto-oikeuden kohteena oleva käyttöomaisuus.

Tuotantolaitoksena pidetään laitosta, joka teollisesti valmistaa tai jalostaa tuotteita, sekä kauppapuutarhaa, taimitarhaa, turkistarhaa,

kalastustoimintaa, kalanviljelylaitosta tai turvetuotantolaitosta, jos sitä on pidettävä maatilataloudesta erillisenä liikkeenä. Tuotantolaitoksena pidetään myös työliikettä, joka pääasiallisesti valmistaa tai jalostaa tuotteita.

Matkailuyritykseksi katsotaan hotelli, motelli ja muu niihin verrattava majoitusliike sekä majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittama ravitsemustoiminta. Maatilatalouden yhteydessä harjoitettu majoitustoiminta katsotaan matkailuyritykseksi silloin, kun se muodostaa maatilataloudesta erillisen liikkeen. Myös matkailuun liittyvää ohjelmanpalvelua tuottavaa yritystä pidetään matkailuyrityksenä, mikä merkitsee laajennusta voimassa olevaan lakiin nähden. Ohjelmanpalvelut ovat matkailun nopeasti kasvava ja osaamisintensiivisin alue.

Erityispoisto-oikeuden kohde täsmentyy laissa mainittujen yritysten perustamis-, laajennus- ja uusimisinvestointien perusteella. Yritysten toimiloiden ja käyttöomaisuuden ostamista ja toiminnan jatkamista sellaisenaan ei pidetä uuden yrityksen perustamisena eikä vanhan laajennuksena. Kysymyksessä on tällöin vain omistajanvaihdos, johon erityispoisto-oikeutta ei ole tarkoitettu liittää.

Erityispoisto-oikeuteen oikeuttaviin laajennus- ja uusimisinvestointeihin on liitetty olennaisuusvaatimus. Tällaisilta investoinneilta edellytetään, että tuotantolaitoksen tuotantokkyky tai tuotannon jalostusarvo olennaisesti kasvaa tai että matkailuyrityksen toimintakkyky

olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee.

Erityispoisto-oikeuden kohteena on laissa mainittujen investointien yhteydessä hankitun käyttöomaisuuden hankintameno. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan elinkeinotoiminnan pysyvään käyttöön tarkoitettuja hyödykkeitä. Käyttöomaisuuden raja määräytyy hyödykkeen käyttötarkoituksen mukaan.

Tuotantolaitoksen käyttöomaisuudella tar-

koitetaan laissa irtainta kuluvaan käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, jota käytetään tehtaana, työpajana, voima-asemana tai varastona taikka muuhun tuotantolaitoksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

Matkailuyrityksen käyttöomaisuudella tarkoitetaan irtainta kuluvaan käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, joita käytetään matkailuyrityksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

PERUSTELUT

1. Alue- ja veropoliittinen lähtökohta

Aluepolitiikkaa on Suomessa harjoitettu verotuksellisin keinoin jo 1950-luvulta lähtien.

Verotus on keskeinen osatekijä myös uudessa aluepolitiikassa, koska sillä voidaan vaikuttaa merkittävästi yritysten ja ihmisten alueelliseen sijoittumiseen. Verotus on yhä edelleen pääosin kansallisesti päätettävissä oleva asia. Sen puitteissa on mahdollista tukea taloudellista kehitystä niillä alueilla, joissa työllisyys- ja talouskehitys näyttää huonoilta ja joissa Suomen taloudellinen ja yhteiskunnallinen integroituminen kansainväliseen talouteen on aiheuttanut erityisiä muutospaineita. Varsinkin EMU-oloissa aluekehityksen tasapainottaminen edellyttää aikaisempaa tehokkaampaa aluepolitiikkaa.

Yritysten houkuttelevuus kasvukeskusten ulkopuolelle alueille, joilla on työvoimaa, on myös kansantaloudellisesti edullista sen sijaan, että ihmisiä kannustetaan muuttamaan muuttamiin kasvukeskuksiin. Se tehostaisi julkisten investointien ja infrastruktuurin käyttöä toisin kuin kiihtyvä muuttoliike, joka johtaa niiden hukkakäyttöön toisaalla ja nopeaan uusien palvelujen rakentamiseen toisaalla.

2. Erityispoisto-oikeuden tarkoitus ja tavoitteet

Erityispoisto-oikeus on suunnattu hankkeisiin, jotka parantavat kehitysalueiden yritysten kilpailukykyä, vahvistavat tuotantorakenteeltaan ongelmallisten ja yksipuolisten alueiden elinkei-

norakennetta, alentavat siten työttömyyttä ja osaltaan vähentävät väestön muuttoliikettä kehitysalueilta. Se olisi erityisen tärkeä tietotekniikkaan perustuvien osaamisintensiivisten yritysten sijoittumisen kannalta, koska niille nykyinen 25 prosentin vuotuinen poistokatto on liian alhainen.

Erityispoisto-oikeuden tarkoituksena on vaikuttaa investointien alueelliseen sijoittumiseen. Psykologisesti sen on tarkoitus toimia myös merkittävänä lisähoukutusena ns. liikkuvien yritysten kannalta. Sen tavoitteena on rohkaista ja antaa sysäys erityisesti uusien, kannattavien tuotantolaitosten ja matkailuyritysten perustamiselle.

Investointihankkeen menestyminen antaa mahdollisuuden vapaan poisto-oikeuden käyttöön, mikä lisää kehitysalueiden vetovoimaa kasvavien ja kannattavien yritysten näkökulmasta. Erityispoisto-oikeuden salliminen on edullinen myös yrityksen itsensä näkökulmasta, koska sen käyttö riippuu yrityksestä itsestään eikä viranomaisen ole siten kaavamaisesti ohjaamassa päätöksentekoa.

Vaikka erityispoisto-oikeuden salliminen tukee erityisesti pienten ja keskisuurten, kannattavien ja kasvuhakuisten yritysten uuden tuotantotoiminnan perustamista kokeilualueelle, erityispoisto-oikeuteen oikeuttavia yrityksiä ei ole rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle yrityksen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärän tai liikevaihdon mukaan. Tämä on perusteltua,

koska suurten yritysten toiminnalla on usein huomattavan suuria aluetaloudellisia ja työllisyysvaikutuksia.

Erityispoisto-oikeus merkitsee tosiasiaa vain veron maksun lykkäämistä. Kyseessä ei siis ole ylimääräinen poisto, eikä tässä tarkoitettu lakialoite mahdollista ylimääräistä veroetuutta, vaan sen avulla yritykset voivat tehdä tulontausauskirjauksia verotusta varten hieman joustavammin kokeilualueella kuin sen ulkopuolella. Poistojen käyttäminen verotuksessa edellyttää lisäksi niiden kirjaamista kirjanpitoon samansuuruuksena.

Lakialoitteessa ehdotetun kaltainen poisto-oikeuden laajennus oli eräs tammikuussa 1996 asetetun Itä-Suomi-työryhmän keskeisimmistä esityksistä. Myös muissa Euroopan maissa verohel-

potuksien käyttämisestä investointien houkuttelemiseksi on hyviä kokemuksia.

3. Erityispoisto-oikeuden voimassaoloaika

Lakialoitteessa ehdotetaan, että laki olisi voimassa vuosilta 2001—2003 toimitettavissa verotuksissa. Investointi- ja sijoittumispäätöstä harkitsevan yrityksen kannalta on tärkeää, että se voi etukäteen arvioida erilaiset aktivointitekijät. Lyhyellä määräajalla pyritään toisaalta saamaan aikaan tuotannollisten investointien nopea käynnistyminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

erityispoisto-oikeuden väliaikaisesta toteuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus ja alueellinen soveltaminen

Tässä laissa säädetään tuotanto- ja yritystoiminnan edistämiseksi tuloverotuksessa myönnettävästä veronhuojennuksesta.

Tätä lakia ei sovelleta asetuksella tarkemmin määritellyillä voimakkailla kasvukeskusalueilla.

2 §

Veronhuojennukseen oikeuttavat investoinnit

Elinkeinotoimintaa harjoittavalla verovelvollisella, joka vuosien 2001—2003 aikana

1) perustaa 1 §:n 2 momentissa määritellylle alueelle uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen; tai

2) laajentaa 1 §:n 2 momentissa määritellyllä alueella olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään taikka uudistaa niiden koneistoa, laitteita tai kalustoa niin, että

a) tuotantolaitoksen tuotantokyky tai tuotannon jalostusarvo olennaisesti kasvaa; tai

b) matkailuyrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa tai laatutaso olennaisesti nousee, on oikeus vähentää uutta tuotantolaitosta tai matkailuyritystä taikka tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen laajentamista tai uudistamista varten hankitun käyttöomaisuuden hankintameno siten kuin tässä laissa säädetään.

3 §

Tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen määritelmä

Tässä laissa tuotantolaitoksella tarkoitetaan:

1) laitosta, joka teollisesti valmistaa tai jalostaa tuotteita;

2) kauppapuutarhaa, taimitarhaa, turkistarhaa, kalastustoimintaa, kalanviljelylaitosta ja turvetuotantolaitosta, jos ne muodostavat maataloudesta erillisen liikkeen; sekä

3) työliikettä, joka pääasiallisesti valmistaa tai jalostaa tuotteita.

Tässä laissa matkailuyrityksellä tarkoitetaan:

1) hotelleja, motelleja ja muuta niihin verrattavaa majoitusliikettä;

2) majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittamaa ravitsemusliikettä;

3) maatalouden yhteydessä harjoitettua majoitustoimintaa, jos se muodostaa maataloudesta erillisen liikkeen sekä

4) matkailuun liittyvää ohjelmapalvelua tuottavaa yritystä.

4 §

Veronhuojennuksen kohteena oleva käyttöomaisuus

Tuotantolaitoksen käyttöomaisuudella tarkoitetaan irtainta kuluvaan käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, joita käytetään tehtaana, työpajana, voima-asemana tai varastona taikka muuhun tuotantolaitoksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

Matkailuyrityksen käyttöomaisuudella tarkoitetaan irtainta kuluvaan käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, joita käytetään matkailuyrityksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

5 §

Eritysispoisto-oikeus

Poiketen siitä, mitä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 30 ja 34 §:ssä säädetään, verovelvollisella, joka vuosien 2001—2003 aikana perustaa 1 §:n 2 momentissa määritellylle alueelle uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen taikka laajentaa kyseisellä alueella olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään tahi uudistaa niiden koneistoa, laitteita, kalustoa tai muuta 4 §:ssä tarkoitettua omaisuutta niin, että laitoksen tuotantokyky taikka tuotannon jalostusaste olennaisesti kasvaa tai niin, että yrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee, on oikeus siltä verovuodelta, jona uutta laitosta tai yritystä tahi laajennusta tai uudistusta varten hankittu käyttöomai-

suus otetaan käyttöön sekä kolmelta seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa poistoina vähentää veronalaisesta tulostaan sanotun käyttöomaisuuden hankintamenosta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukainen enimmäismäärä 50 prosentilla korotettuna, ja mikä verovelvollisen kirjanpidossa on tällaisena poistona vähennetty.

6 §

Liiketoimintasiirto

Verovelvollisella, joka jatkaa sille elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:ssä tarkoitettulla tavalla siirrettyä, konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain (825/1986) 3 §:ssä tarkoitettua emoyhteisönsä aikaisemmin harjoittamaa liiketoimintaa, on oikeus vähentää sen harjoitettavaksi siirrettyyn toimintaan liittyvän käyttöomaisuuden hankintameno verotuksessa niin kuin se itse olisi tehnyt 2 §:ssä tarkoitettua investoinnin.

7 §

Kirjanpitoa ja ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset

Edellytyksenä tässä laissa tarkoitettujen poistojen vähentämiselle verotuksessa on, että käyttöomaisuuden hankintameno on vähennetty samalla tavalla poistoina verovelvollisen kirjanpidossa. Eritysispoisto-oikeuden kohteena olevan käyttöomaisuuden hankintameno ja siitä tehdyt poistot on eriteltävä kirjanpidossa niin selvästi, että ne ovat helposti erotettavissa muista menoista. Verotuksen toimittamista varten verovelvollisen on esitettävä erityispoisto-oikeuden myöntämistä varten tarvittava selvitys.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2000.

Lakia sovelletaan verovuosilta 2001—2003 toimitettavissa verotuksissa.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1999

Maria Kaisa Aula /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Katri Komi /kesk
Hannu Aho /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Niilo Keränen /kesk
Tanja Karpela /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Matti Vanhanen /kesk

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Tero Mölsä /kesk
Eero Lämsä /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Markku Laukkanen /kesk
Jari Leppä /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Mauri Salo /kesk
Osmo Puhakka /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk

